

ฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม : ทบทวนวรรณกรรม

สิริลักษณ์ วุฒิพิริย-อังกุล น.บ.

กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน

จังหวัดสกลนคร 47110

Abstract : Mandibular Implant-Retained Overdenture : Review Article

Wutphiriya-angkul S

Dental Department, Crown Prince Sawang Daen Din Hospital, Sawang Daen Din

Sakon Nakhon, 47110

(Email : bimsirilak@hotmail.com)

The mandibular implant-retained overdenture has been shown to be a highly successful prosthetic treatment superior to the conventional complete denture. This article reviews the mandibular implant-retained overdenture literature relative to bone preservation, effect on antagonist jaw, number of implants required, attachment systems, loading, maintenance and patient satisfaction. In this article, 2 implant-retained overdenture with ball attachment is an alternative choice of treatment. It give severely resorbed mandibular arch, excellent long-term success, patient satisfaction and improved oral functions and better quality of life.

Keyword : Mandibular implant-retained overdenture, Implant overdenture

บทคัดย่อ

การทำฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมเป็นการรักษาที่ประสบความสำเร็จกว่าฟันเทียมทั้งปากแบบพื้นฐานในด้านเสถียรภาพและการยึดอยู่ การทบทวนวรรณกรรมในครั้งนี้ จะกล่าวถึงการบูรณะด้วยฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมในหัวข้อ การคงสภาพกระดูก ผลที่มีต่อขากรรไกรบน จำนวนรากฟันเทียม ชนิดของตัวยึด การโหลดแรง การตรวจเช็คสภาพฟันเทียม และความพึงพอใจของผู้ป่วย สามารถสรุปได้ว่า การทำฟันเทียมชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม 2 ตัวร่วมกับตัวยึดบอลเป็นแนวทางการรักษาอย่างหนึ่งในขากรรไกรล่างที่มีการละลายของสันเหงือกอย่างมาก ซึ่งให้ผลการรักษาที่ดีในระยะยาว ผู้ป่วยมีความพึงพอใจเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของช่องปาก ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : ฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม ฟันเทียมคร่อมรากฟันเทียม

บทนำ

ปัจจุบันยังมีการใช้การทำฟันเทียมทั้งปากแบบพื้นฐานในการรักษาผู้ป่วยที่ไม่มีฟันทั้งปาก แต่มักจะมีปัญหาในขากรรไกรล่าง ที่มีการละลายของกระดูกสันเหงือกอย่างมาก ทำให้ฟันเทียมขาดการยึดอยู่และเสถียรภาพที่ดี ประสิทธิภาพการบดเคี้ยวและการทำหน้าที่ของช่องปากลดลงส่งผลต่อคุณภาพชีวิต² ได้มีการแนะนำการทำฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม เป็นแนวทางการรักษาอย่างหนึ่งในขากรรไกรล่างในผู้ป่วยที่ไม่มีฟันทั้งปาก เพื่อลดข้อจำกัดของฟันเทียมทั้งปากแบบพื้นฐาน ซึ่งมีความสำเร็จในการรักษาสูง เทคนิคการรักษาเป็นที่ยอมรับ ปลอดภัย และน่าเชื่อถือได้³

การทำฟันเทียมล่างทั้งปากมักจะประสบความสำเร็จน้อยกว่าในขากรรไกรบน เนื่องจากมีความแตกต่างกันในด้านกายวิภาค และการทำงานของช่องปาก ในด้านกายวิภาคจะขึ้นกับรูปร่างของขากรรไกร รูปแบบการละลายตัวของสันเหงือก คุณภาพและปริมาณของกระดูก ตำแหน่งทางกายวิภาคและชีวกลศาสตร์ ในด้านการทำงานของช่องปาก ฟันเทียมล่างทั้งปากจะมีผลจากมีการเคลื่อนไหวของขากรรไกรล่าง ฟันช่องปากและลิ้น แต่ในฟันเทียมบนทั้งปากจะมีผลจากการทำงานของกล้ามเนื้อริมฝีปากและแก้มเท่านั้น⁴

ทางเลือกของการรักษาเพื่อเพิ่มการยึดอยู่และเสถียรภาพของฟันเทียมทั้งปากแบบพื้นฐาน สามารถทำได้โดยการยึดกรรมช่องปากด้วยการตกแต่งช่องปากส่วนหน้า การเสริมสันเหงือกโดยการปลูกถ่ายกระดูก เพื่อเพิ่มความสูงของสันเหงือก¹ และการบูรณะด้วยรากฟันเทียม⁵ ทั้งฟันเทียมชนิดติดแน่นคร่อมรากฟันเทียม และฟันเทียมชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม และอื่นๆ ขึ้นกับความเหมาะสมในผู้ป่วยแต่ละราย



รูปที่ 1 ภาพฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม⁶



รูปที่ 2 ภาพฟันเทียมบนทั้งปากชนิดติดแน่นคร่อมรากฟันเทียม⁶

ในกรณีที่การวางแผนรักษาในสันเหงือกที่ไม่มีฟันด้วยรากฟันเทียมขึ้นกับทันตแพทย์ผู้รักษา ซึ่งจะพิจารณาถึงจำนวนและชนิดของรากฟันเทียมที่ใช้ และชนิดของโครงสร้างส่วนบน¹ และขึ้นกับผู้ป่วยในด้านของเศรษฐกิจ โรคทางระบบ ชนิดของคุณภาพและปริมาณของกระดูก เนื้อเยื่อเครตินรอบรากฟันเทียม ความสามารถในการดูแลทำความสะอาดของผู้ป่วยและการติดตามผลการรักษา⁷

ฟันเทียมบนทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมจะมีการวางแผนการรักษาที่ยากกว่าในขากรรไกรล่าง เนื่องจากแนวการละลายของกระดูกขากรรไกร การวางตัวของเส้นกระดูกที่ไม่หนาแน่น ทำให้รากฟันเทียมมีอัตราการยุบลดน้อยกว่าในขากรรไกรล่าง⁸ ปัจจุบันยังมีการศึกษาเกี่ยวกับการทำฟันเทียมบนทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมไม่มากนัก⁹

ฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมจะมีข้อดีกว่าการทำฟันเทียมล่างชนิดติดแน่นคร่อมรากฟันเทียมคือ จะมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า สามารถดูแลทำความสะอาดได้ดีกว่า จำนวนรากฟันเทียมที่ใช้น้อยกว่า เกิดภาวะแทรกซ้อนน้อยหลังทำ¹⁰ สามารถดัดแปลงฟันเทียมที่มีอยู่ได้ ซ่อมแซมได้ง่าย¹¹ นอกจากนี้ยังสามารถทำในรายที่มีการละลายของกระดูกสันเหงือกอย่างมาก

กรณีที่ผู้ป่วยไม่มีข้อจำกัดในการผ่าตัดฝังรากเทียมยังมีข้อพิจารณาในของการทำฟันเทียมล่างชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม ดังนี้ 1) รากฟันเทียมไม่สามารถมีแนวผายที่มากเกินไป 2) ฟันเทียมยังคงต้องการการพุงจากเนื้อเยื่อช่องปาก

3) จะต้องมีการตรวจเช็คฟันเทียมอย่างสม่ำเสมอเพื่อซ่อมแซมตัวยึด และเสริมฐานฟันเทียม 4) ฟันเทียมต้องมีระยะการสบฟันเพียงพอ เพื่อให้ฟันเทียมมีความหนาที่จะสามารถต้านทานการแตกหักได้ 5) ฟันเทียมจะต้องมีแนวการหมุนเพียงแนวเดียว ถ้ามากกว่านั้นจะทำให้เกิดการแตกหักของตัวยึดและฟันเทียม 6) ค่าใช้จ่ายสูงกว่าฟันเทียมทั้งปากแบบพื้นฐาน¹¹

การทำฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมจะทำในผู้ป่วยที่ไม่มีฟันทั้งปาก ที่มีฟันเทียมล่างที่ขาดการยึดอยู่และเสถียรภาพที่ดี และในผู้ป่วยสูงอายุที่ไม่สามารถควบคุมการใส่ฟันเทียมได้ แนะนำให้ใช้รากฟันเทียม 2 ตัว ฝังระหว่างรูเปิดเส้นประสาทเมนทอล¹²

การทบทวนวรรณกรรมในครั้งนี้จะกล่าวถึงการบูรณะด้วยทำฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมในหัวข้อการคงสภาพกระดูก ผลที่มีต่อขากรรไกรบน จำนวนรากฟันเทียม ชนิดของตัวยึด การโหลดแรง การตรวจเช็คสภาพฟันเทียม และความพึงพอใจของผู้ป่วย

การคงสภาพกระดูก

รากฟันเทียมจะทำให้อัตราการละลายของกระดูกสันเหงือกลดลงและทำให้เกิดการปรับแต่งกระดูกในเชิงบวกจากการศึกษาของ Tallgren¹³ พบว่า หลังจากที่มีการสูญเสียฟันจะมีการละลายของกระดูกสันเหงือกในขากรรไกรล่างมากกว่าในขากรรไกรบน 4 เท่า จากการศึกษานี้ของ Atwood¹⁴ พบว่าการละลายของกระดูกสันเหงือกทางด้านหน้า 0.4 มิลลิเมตรต่อปีโดยประมาณ และในกรณีใส่ฟันเทียมชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม จะพบการละลายของกระดูกสันเหงือกทางด้านหน้า 0.5 มิลลิเมตรในระยะเวลา 5 ปี¹⁵ และต่อมาปีละ 0.1 มิลลิเมตร¹⁶

von Wowerm⁷ พบว่า รากฟันเทียมจะทำให้เกิดการปรับแต่งกระดูกในเชิงบวก บริเวณด้านหน้าของขากรรไกรล่าง เนื่องจากการโหลดแรงชีวกลศาสตร์ จะทำให้เกิดความเครียดในกระดูก ส่งผลทำให้กระดูกเกิดการขยายตัวและมีขนาดใหญ่ขึ้น

ผลที่มีต่อขากรรไกรบน

การทำฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมจะมีแรงบดเคี้ยวที่ใกล้เคียงกับฟันธรรมชาติ ทำให้เกิดการละลายของกระดูกที่สันเหงือกกว้างหน้าบนอย่างมาก¹⁷ การเปลี่ยนแปลงจะเป็นเช่นเดียวกับการใส่ฟันเทียมบนทั้งปากชนิดถอดได้ สบกับฟันเทียมล่างบางส่วนชนิดถอดได้ที่ไม่มีฟันด้านท้ายตามการจำแนกของเคนเนดี้กลุ่มที่ 1 (Kennedy class I) จะเป็นกลุ่มอาการที่เรียกว่า combination syndrome¹⁸ ซึ่งกล่าวโดย Kelly ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง 5 อย่าง ได้แก่ การสูญเสียกระดูกที่บริเวณสันกระดูกหน้าบน การงอกเกินของปุ่มกระดูกกรรไกรบน การงอกเกินของปุ่มเหงือก การงอกเหนือระดับของฟันหน้าล่าง และการสูญเสียกระดูกใต้ฐานฟันเทียมล่างแบบถอดได้¹⁹

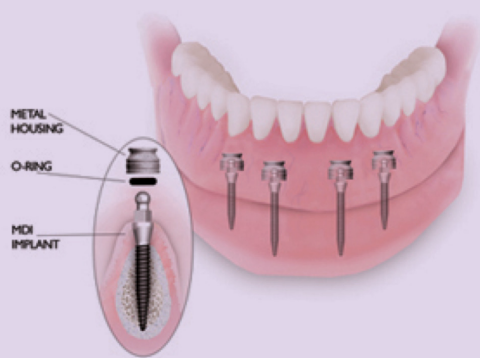
ทันตแพทย์จำเป็นต้องมีการออกแบบฟันเทียมที่เหมาะสม เพื่อป้องกัน combination syndrome โดยมีหลักการดังนี้ คือ 1) ฐานฟันเทียมต้องแนบกับเนื้อเยื่อในช่องปาก มีการขยายขอบเขตให้กว้าง 2) มีส่วนประกอบของฟันเทียมที่แข็ง ทำให้เกิดเสถียรภาพที่ดี 3) มีระนาบสบฟันที่เหมาะสม 4) มีแนวการสบฟันที่อยู่ในมิติแนวตั้ง และความสัมพันธ์ในศูนย์ที่ถูกต้อง¹⁸

ส่วนการออกแบบการสบฟันของฟันเทียมทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม จะต้องมึลักษณะดังนี้คือ การสบฟันแบบได้ดูล โดยเฉพาะฟันหน้าบนไม่ให้มีการสบบริเวณฟันหน้าบนในตำแหน่งในศูนย์ และให้มีการสัมผัสน้อยที่สุด ในการเคลื่อนนอกศูนย์ด้านข้าง และการเคลื่อนนอกศูนย์ขึ้น²⁰ แนะนำให้ใช้การสบฟันเฉพาะปุ่มด้านลิ้น²¹

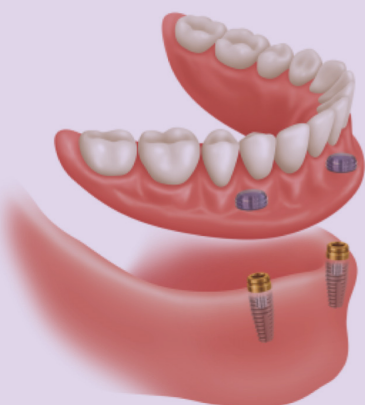
การคัดเลือกผู้ป่วย ควรหลีกเลี่ยงผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงสูง ในการเกิด combination syndrome ได้แก่ ผู้ป่วยที่มีแรงกดลงสั้นเหวี่ยงบนอย่างมาก เช่น ความสัมพันธ์ของขากรรไกรกลุ่มที่ 3 ตามการจำแนกแบบแองเกิล (Angle Class III relationship) ผู้ป่วยที่มีนิสัยการทำงานนอกหน้าที่ และผู้ป่วยที่เคยชินต่อการใช้ฟันหน้าล่างเป็นเวลานาน²²

จำนวนรากฟันเทียม

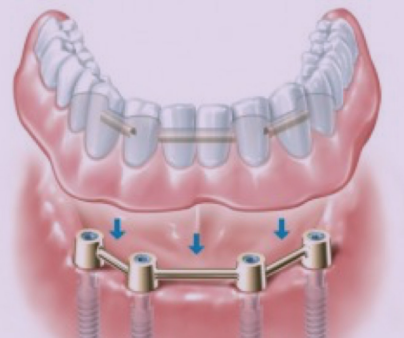
van Steenberg²³ ได้เสนอการทำฟันเทียมล่างทั้งปาก ชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม 2 ตัว พบว่า มีอัตราความสำเร็จร้อยละ 98.0 ในระยะเวลา 0-52 เดือน



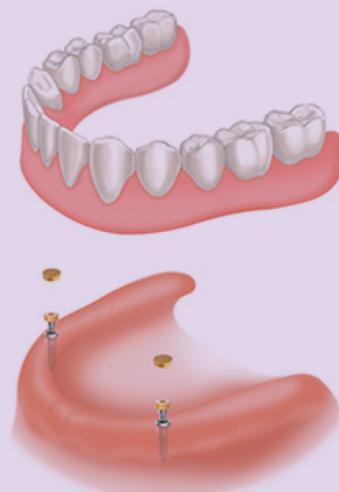
รูปที่ 3 รูปภาพตัวยึดบอลร่วมกับยางรองพลาสติกและตัวยึดโลหะ²⁷



รูปที่ 5 รูปภาพตัวยึด locator²⁹



รูปที่ 4 รูปภาพตัวยึดแท่งร่วมกับคิลิป²⁸



รูปที่ 6 รูปภาพตัวยึดแม่เหล็ก³⁰

Engquist²⁴ และ Mericske-Stern²⁵ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันของอัตราการรอดของรากฟันเทียมในการใช้ 2 ตัว 3 ตัวหรือ 4 ตัวในบริเวณระหว่างรูเปิดเส้นประสาทเมนทอล

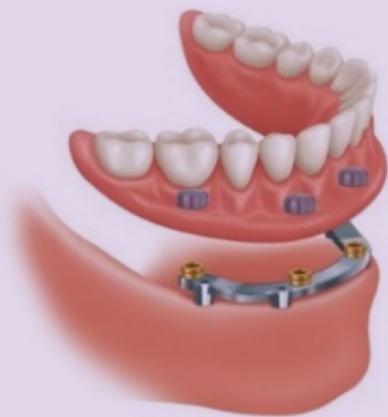
กรณีที่จะต้องมีการเพิ่มจำนวนรากฟันเทียมมากกว่า 2 ตัว ได้แก่ ในรายที่ใช้รากฟันเทียมสั้น คือ มียาวน้อยกว่า 8 มิลลิเมตร หรือ มีความกว้างน้อยกว่า 3.5 มิลลิเมตร เนื้อเยื่อไวต่อความรู้สึก กล้ามเนื้อยึดเกาะสูง บริเวณไมโลไฮออยด์แหลม สั้นเหวี่ยงเป็นรูปตัววี ผู้ป่วยที่ต้องการการยึดอยู่ที่ยาว ผู้ป่วยที่มีภาวะเจ็บช่องปากเรื้อรัง และกรณีที่ขากรรไกรบนมีฟันธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน^{1,9,20}

ชนิดของตัวยึด

ตัวยึดที่ใช้ร่วมกับฟันเทียมชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม สามารถแบ่งออกได้เป็นตัวยึดแท่งและตัวยึดเดี่ยว ได้แก่ ตัวยึดบอลและตัวยึดแม่เหล็ก และสามารถแบ่งออกเป็นตัวยึดยึดหยุ่นและไม่ยึดหยุ่น²⁶

ตัวยึดที่มักใช้ร่วมกับฟันเทียมทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมมีดังนี้²⁶

1. ตัวยึดบอลร่วมกับยางรองพลาสติก และ/หรือตัวยึดโลหะ
2. ตัวยึดแท่งร่วมกับคิลิป
3. ตัวยึด Locator
4. ตัวยึดแม่เหล็ก
5. ตัวยึดแท่งร่วมกับ locator cast หรือยึดติดกับโครงโลหะ



รูปที่ 7 รูปภาพตัวยึดแถมร่วมกับ locator cast²⁹

การวางแผนการรักษาและการเลือกใช้ชนิดของตัวยึด ขึ้นกับ 1) ความคุ้มค่า 2) ปริมาณการยึดอยู่ที่ต้องการ 3) ความเจ็บปวดของเนื้อเยื่อ 4) ปริมาณกระดูก 5) ความสามารถในการดูแลทำความสะอาดของผู้ป่วย 6) เศรษฐฐานะของผู้ป่วย 7) ความคาดหวังของผู้ป่วย 8) ความสัมพันธ์ของขากรรไกรบนและขากรรไกรล่าง 9) ภาวะของขากรรไกรคู่สบ 10) ระยะระหว่างรากฟันเทียม^{31,32}

ตัวยึดบอลมีข้อดีกว่าตัวยึดแถม คือ ทำง่าย ค่าใช้จ่ายน้อย ซ่อมแซมได้ง่ายกว่า แต่การยึดอยู่จะน้อยกว่าตัวยึดแถม⁹ พบว่า ตัวยึดบอลมีการยึดอยู่มากกว่าตัวยึดแถมเล็กน้อย³³

Wismeijer³⁴ พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของความพึงพอใจในการใช้ฟันเทียมคร่อมรากฟันเทียม ระหว่างการใช้ตัวยึดบอล ตัวยึดแถมร่วมกับรากฟันเทียม 2 ตัว และ 4 ตัว นอกจากนี้ยังสรุปว่า การใช้ตัวยึดบอลเป็นการรักษาที่ง่ายที่สุดที่น่าจะเพียงพอในการทำฟันเทียมคร่อมรากฟันเทียม

การโหลดแรง

สามารถแบ่งออกเป็นการโหลดแรงทันที การโหลดแรงในระยะเวลาแรก และการโหลดแรงภายหลัง

1. การโหลดแรงทันที จะใส่ฟันเทียมภายใน 2 วันแรก หลังฝังรากฟันเทียม จะทำในกรณีที่รากฟันเทียมมีเสถียรภาพปฐมภูมิที่ดี แนะนำให้ใช้รากฟันเทียม 4 ตัวร่วมกับตัวยึดแถม มีข้อดีคือ สามารถลดระยะเวลาทำฟันเทียม ผู้ป่วยมีความพึงพอใจสูง³⁵ เสถียรภาพปฐมภูมิ สามารถประเมินได้จากการกดแน่นและไม่มีการเคลื่อนของรากฟันเทียมในกระดูกขากรรไกร ทำให้การเกิดกระดูกเชื่อมประสาน³⁶

2. การโหลดแรงในระยะแรก จะใส่ฟันเทียมภายใน 3 เดือนหลังฝังรากฟันเทียม ต้องพิจารณาถึงสิ่งเหล่านี้ ได้แก่ การคัดเลือกผู้ป่วย คุณภาพของกระดูก ความกว้างและพื้นผิวของรากฟันเทียม การวางแผนการรักษาที่เหมาะสม วิธีการทำ ศัลยกรรม และการออกแบบฟันเทียมเพื่อให้รากฟันเทียมมีอัตราการอยู่รอดสูง³⁵

3. การโหลดแรงภายหลัง จะใส่ฟันเทียมหลัง 3 เดือน หลังฝังรากฟันเทียม³⁵ การศึกษาส่วนใหญ่แนะนำวิธีนี้ เนื่องจากอัตราการอยู่รอดของรากฟันเทียมสูง แนะนำทำในกรณีที่มีการละลายของสันเหงือกอย่างมาก

การทำฟันเทียมชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมแบบโหลดแรงทันที ควรพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี คือ รากฟันเทียมต้องมีความเสถียรภาพปฐมภูมิ การออกแบบฟันเทียมให้มีความเหมาะสม มีเสถียรภาพและการยึดอยู่ที่ดี เพื่อลดการเคลื่อนที่มากเกินไปของรากฟันเทียม ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการล้มเหลวตามมา³⁷

การทำฟันเทียมชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมแบบโหลดแรงทันทีร่วมกับการใช้ตัวยึดแถม จะให้ผลการรักษาประสบความสำเร็จเช่นเดียวกันกับการโหลดแรงในภายหลัง เนื่องจากการใช้ตัวยึดแถมจะทำให้การเคลื่อนที่แบบหมุนลดลงและมีแรงกระทำต่อรากฟันเทียมในแนวตั้งเท่านั้น ซึ่งจะไม่ส่งผลต่อการเกิดกระดูกเชื่อมประสาน³⁸⁻³⁹

การตรวจเช็คสภาพฟันเทียม

พบว่าในช่วง 1 ปีแรกหลังจากใส่ฟันเทียม ผู้ป่วยจำเป็นต้องกลับมาตรวจเช็คสภาพฟันเทียมบ่อยครั้ง อาจเนื่องมาจากผู้ป่วยยังไม่สามารถปรับตัวได้²⁰ มักจะเป็นการฟื้นฟูสภาพหรือการเปลี่ยนตัวยึด และการเสริมฐานฟันปลอม ปัญหาที่พบได้แก่ การคลายตัวของตัวยึดบอล การแตกหักของตัวยึดแถม และการสึกกร่อนของตัวยึดแม่เหล็ก ยังเป็นที่โต้แย้งว่า ตัวยึดชนิดใดจำเป็นต้องมีการตรวจเช็คสภาพมากกว่า พบว่าตัวยึดบอลจะใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมน้อยกว่า จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทันตแพทย์ควรพิจารณาในการเลือกใช้ชนิดตัวยึด³¹

ควรเน้นย้ำผู้ป่วยให้มาตรวจเช็คฟันเทียมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินและปรับการสบฟัน เสริมฐานฟันเทียมหรือเปลี่ยนฐานฟันเทียม และควรมีการให้ข้อมูลผู้ป่วยถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นหากใช้ฟันหน้ากัด¹⁸

ความพึงพอใจของผู้ป่วย

ผู้ป่วยส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจในการทำฟันเทียมล่างทั้งปาก ชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียมมากกว่าการทำฟันเทียมล่างทั้งปากแบบพื้นฐาน เนื่องจากสามารถบดเคี้ยวได้ดี ทั้งอาหารแข็งและเหนียวได้⁴⁰ สามารถให้แรงบดเคี้ยว 170 นิวตัน ในขณะที่ฟันเทียมทั้งปากแบบพื้นฐานจะให้แรงบดเคี้ยว 100 นิวตัน⁴¹

สรุป

ในผู้ป่วยที่มีการสูญเสียฟันทั้งปาก โดยเฉพาะในรายที่มีละลายของกระดูกสันเหงือกอย่างมาก ฟันเทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้แบบพื้นฐานมักมีการยึดอยู่และเสถียรภาพที่ไม่ดีพอ ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับฟันเทียมได้ จากการทบทวนวรรณกรรมในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่าการทำฟัน

เทียมล่างทั้งปากชนิดถอดได้คร่อมรากฟันเทียม 2 ตัว ร่วมกับตัวยึดบอล เป็นแนวทางการรักษาอย่างหนึ่งที่เลือกใช้ เนื่องจากสามารถทำได้ง่าย ค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก สามารถดัดแปลงฟัน

เทียมที่มีอยู่เดิมได้สามารถซ่อมแซมได้ง่าย ประสบความสำเร็จสูง มีผลทำให้ผู้ป่วยสามารถเคี้ยวอาหารได้ดี เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของช่องปาก ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้ป่วย

References

1. Batenburg RH, Meijer HJ, Raghoobar GM, Vissink A. Treatment concept for mandibular overdentures supported by endosseous implants: a literature review. *Int J Oral Maxillofac Implants* 1998; 13:539-45.
2. Allen PF, Thomason JM, Jepson NJ, Nohl F, Smith DG, Ellis J. A randomized controlled trial of implant-retained mandibular overdentures. *J Dent Res* 2006; 85:547-51.
3. Burns DR. Mandibular implant overdenture treatment: consensus and controversy. *J Prosthodont* 2000; 9:37-46.
4. Geminiani A. Treatment Planning Guidelines and Prosthetic Options for the Edentulous Patient. Available from https://www.dentalacademyofce.com/courses/3022/PDF/1604cei_Geminiani_web.pdf
5. Burns DR, Unger JW, Elswick RK Jr, Beck DA. Prospective clinical evaluation of mandibular implant overdentures: Part I--Retention, stability, and tissue response. *J Prosthet Dent* 1995; 73:354-63.
6. Implant overdenture (internet).2016 (cited 2016 Dec10). Available from: http://www.bluewaterdentureclinics.ca/en/implant_retained_dentures.html
7. von Wowern N, Gotfredsen K. Implant-supported overdentures, a prevention of bone loss in edentulous mandibles? A 5-year follow-up study. *Clin Oral Implants Res* 2001; 12:19-25.
8. Bergendal T, Engquist B. Implant-supported overdentures: a longitudinal prospective study. *Int J Oral Maxillofac Implants* 1998; 13:253-62.
9. Rocuzzo M, Bonino F, Gaudio L, Zwahlen M, Meijer HJ. What is the optimal number of implants for removable reconstructions? A systematic review on implant-supported overdentures. *Clin Oral Implants Res* 2012; 23(Suppl 6):229-37.
10. Carlsson GE. Implant and root supported overdentures - a literature review and some data on bone loss in edentulous jaws. *J Adv Prosthodont* 2014; 6:245-52.
11. Chee W, Jivraj S. Treatment planning of the edentulous mandible. *Br Dent J* 2006; 201:337-47.
12. Mericske-Stern RD, Taylor TD, Belser U. Management of the edentulous patient. *Clin Oral Implants Res* 2000; 11:108-25.
13. Tallgren A. The continuing reduction of the residual alveolar ridges in complete denture wearers: a mixed-longitudinal study covering 25 years. 1972. *J Prosthet Dent* 2003; 89:427-35.
14. Atwood DA, Coy WA. Clinical, cephalometric, and densitometric study of reduction of residual ridges. *J Prosthet Dent* 1971; 26:280-95.
15. Jemt T, Chai J, Harnett J, Heath MR, Hutton JE, Johns RB, et al. A 5-year prospective multicenter follow-up report on overdentures supported by osseointegrated implants. *Int J Oral Maxillofac Implants* 1996; 11:291-8.
16. Quirynen M, Naert I, van Steenberghe D, Dekeyser C, Callens A. Periodontal aspects of osseointegrated fixtures supporting a partial bridge. An up to 6-years retrospective study. *J Clin Periodontol* 1992; 19:118-26.

References

17. Närhi TO, Geertman ME, Hevinga M, Abdo H, Kalk W. Changes in the edentulous maxilla in persons wearing implant-retained mandibular overdentures. *J Prosthet Dent* 2000; 84:43-9.
18. Thiel CP, Evans DB, Burnett RR. Combination syndrome associated with a mandibular implant-supported overdenture: a clinical report. *J Prosthet Dent* 1996; 75:107-13.
19. Kelly E. Changes caused by a mandibular removable partial denture opposing a maxillary complete denture. *J Prosthet Dent* 2003; 90:213-9.
20. Sadowsky SJ. Mandibular implant-retained overdentures: a literature review. *J Prosthet Dent* 2001; 86: 468-73.
21. Sagar J Abichandani, Nandakishore Bhojaraju, Satyabodh Guttal, J Srilakshmi. Implant protected occlusion: A comprehensive review. *European Journal of Prosthodontics* 2013;1:29-36.
22. Rajendran S, Baburajan. Combination Syndrome. Review Article. *IJOPRD*. 2012;2(4):156-160 Available from www.jaypeejournals.com/ejournals/10.5005/jp-journals-10019-1066
23. van Steenberghe D, Quirynen M, Calberson L, Demanet M. A prospective evaluation of the fate of 697 consecutive intra-oral fixtures ad modum Branemark in the rehabilitation of edentulism. *J Head Neck Pathol* 1987; 6:53-8.
24. Engquist B, Bergendal T, Kallus T, Linden U. A retrospective multicenter evaluation of osseointegrated implants supporting overdentures. *Int J Oral Maxillofac Implants* 1988; 3:129-34.
25. Mericske-Stern R. Clinical evaluation of overdenture restorations supported by osseointegrated titanium implants: a retrospective study. *Int J Oral Maxillofac Implants* 1990; 5:375-83.
26. Siddharth B, Meena AA, Vidya C. Guidelines for treatment planning of mandibular implant overdenture. *Journal of Dental Implant* 2014; 4:86-90.
27. Implant overdenture O ring(internet).2016(cited 2016 Dec 10). Available from: <http://www.cornerstonesmiles.com/Anderson-Dental-Implants.asp>
28. Implant overdenture(internet).2016(cited 2016 Dec 10). Available from: <http://dentalprosutah.com/category/implant-supported-dentures/>
29. Implant overdenture locator(internet).2016(cited 2016 Dec 10). Available from: <http://www.clevelandbrisbanedentist.com.au/full-reconstruction/>
30. Implant overdenture magnet(internet).2016(cited 2016 Dec 10). Available from: <http://www.shinwon-dental.com/eng/sub3.asp>
31. Theodoros T, Konstantinos M, Kiho K, Hiroshi H. Attachment systems for implant retained overdentures: a literature review. *Implant Dent* 2006; 15:24-34.
32. Yen HJ, Chen MS, Lin HN, Kuo SL, Juan PK, Liao PB, et al. Implant retained overdenture improves the retention and stability by using a Locator® system in a mandibular edentulous patient: a case report. *Journal of Prosthodontics and Implantology* 2013;2:26-30.
33. Kim HY, Lee JY, Shin SW, Bryant SR. Attachment systems for mandibular implant overdentures: a systematic review. *J Adv Prosthodont* 2012; 4:197-203.
34. Wismeijer D, Van Waas MA, Vermeeren JI, Mulder J, Kalk W. Patient satisfaction with implant-supported mandibular overdentures. A comparison of three treatment strategies with ITI-dental implants. *Int J Oral Maxillofac Surg* 1997; 26:263-7.

References

35. Rutkunas V, Mizutani H, Puriene A. Conventional and early loading of two-implant supported mandibular overdentures. A systematic review. *Stomatologija* 2008; 10:51-61.
36. Muhammad AH, Abdulgani A, Bajali M, Giogrges C. The mandibular two-implant overdenture. *J Dent Allied Sci [serial online]* 2014 [cited 2016 Dec 10];3:58-62. Available from: <http://www.jdas.in/text.asp?2014/3/1/58/156537>
37. Marzola R, Scotti R, Fazi G, Schincaglia GP. Immediate loading of two implants supporting a ball attachment-retained mandibular overdenture: a prospective clinical study. *Clin Implant Dent Relat Res* 2007;9:136-43.
38. Chiapasco M, Gatti C, Rossi E, Haefliger W, Markwalder TH. Implant-retained mandibular overdentures with immediate loading. A retrospective multicenter study on 226 consecutive cases. *Clin Oral Implants Res* 1997; 8:48-57.
39. Chiapasco M, Abati S, Romeo E, Vogel G. Implant-retained mandibular overdentures with Brånemark System MKII implants: a prospective comparative study between delayed and immediate loading. *Int J Oral Maxillofac Implants* 2001; 16:537-46.
40. Bakke M, Holm B, Gotfredsen K. Masticatory function and patient satisfaction with implant-supported mandibular overdentures: a prospective 5-year study. *Int J Prosthodont* 2002; 15:575-81.
41. AS Kaul, Deepak Goyal. Bite force comparison of implant-retained mandibular overdentures with conventional complete dentures: an in vivo study. *International Journal of Oral Implantology and Clinical Research* 2011; 2:140-4. ●